

השקמה להגדה

והודיה על שזכינו לחיות בארצנו

להוספה בסיפור יציאת מצרים בליל הסדר

"ודורש מ-'ארמי אובד אבי' עד שייגמור כל הפרשה כולה"

(משנה פסחים י, ד; רמב"ם הלכות חמץ ומצה ז, ד)

"וכל המוסיף ומאריך בדרש פרשה זו - הרי זה משובח"

(רמב"ם שם)

פרשת "ארמי אובד אבי" (דברים כו, ה-ט) היא פרשת "מקרא ביכורים", הפותחת ב"ארמי אובד אבי, וירד מצרימה", ומסתיימת ב"ויביאנו אל המקום הזה, ויתן לנו את הארץ הזאת, ארץ זבת חלב ודבש". הפרשה מסכמת בחמישה פסוקים את סיפור גלות מצרים והגאולה ממנה. לכן היא נבחרה להיות חוט השדרה של סיפור יציאת מצרים בהגדה. אנו אומרים את ארבעת הפסוקים הראשונים - קטע קטע, ודורשים עליהם עד "ובאותות ובמופתים". את הפסוק החמישי נמנענו מלומר בגלות, כי איזכור המקדש וארץ ישראל היה כואב מדי.

היום אנו זוכים לחיות בארץ ישראל, ב"ה. לכן משפחתנו משלימה את הפרשה עם "ויביאנו אל המקום הזה... ודרשות עליו. הוספת פסוק זה מתאימה לפיוט ההודיה שכולנו אומרים אחר כך, "כמה מעלות טובות למקום עלינו", שכן הפיוט מסתיים בהודיה לה' על ש"הכניסנו לארץ ישראל ובנה לנו את בית הבחירה".

אנו מציעים השלמה זו לציבור הרחב.

זה זמן רב חשים רבים כי שיבתנו לארץ ישראל והקמת מדינת ישראל חייבות לקבל ביטוי מוחשי בחיינו הרוחניים. עלינו להכיר טובה לה' על כל הטוב שגמלנו, אפילו בתקופות שבהן חרדים אנו לעתידנו בגלל ירידות במצבנו הכללי. מתוך כך נולד עמוד זה, הנועד לשימוש בליל הסדר, בשעה שאנו מודים לה' על הטוב שגמלנו: "על אחת כמה וכמה, טובה כפולה ומכופלת למקום עלינו".

ההוספה בנויה בסגנון של הדרשות על הפסוקים הקודמים בפרשת "ארמי אובד אבי", דהיינו סגנון מעורב של - "כמו שנאמר... ", "יכול... ", "רבי פלוני אומר... ". סגנון זה משקף את ריבוי המקורות, ובכך מתקיים "כל המרבה לספר ביציאת מצרים הרי זה משובח".

יתכן שהמשנה, שקבעה "מתחיל בגנות ומסיים בשבח", אכן התכוונה לקריאת הפרשה ודרשתה כולה, כולל הפסוק החמישי, שכן הניגוד בין ההתחלה הקשה ובין הסוף הטוב מגביר את השמחה ואת ההודיה לה' בהלל, המתאימות לליל זכירת יציאת מצרים.

טרם זכינו לבנין בית הבחירה, ועדיין צובטת קריאת הפסוק החמישי את הלב. ברם אנו מקווים כי בזכות הכרת הטוב על הקיים - "ויתן לנו את הארץ הזאת", ובזכות העלאת זכר המקדש על לבנו, נזכה בקרוב שרוב עם ישראל יחיה בארץ ישראל, ושייבנה בית המקדש, במהרה ובימינו, אמן!

הג כשר ושמה!

הרב דוד מישלוב

ניתן להוריד את הקובץ להדפסת עותקים נוספים לליל הסדר מ- <http://www.tinyurl.com/ew4vy>

הרב ד"ר דוד מישלוב, מרצה ומחבר, עורך ומתרגם; מושב חמד - 03-9607156

עדינה מישלוב, פסיכותרפיה, יעוץ אישי וזוגי; בני ברק ומושב חמד - 050-7896389

לעילוי נשמת אהבתנו היקרה ריטה גרציק ז"ל נלב"ע כ"ד במנחם אב התשס"ז תנצב"ה

וַיְבֹאֲנוּ אֶל הַמָּקוֹם הַזֶּה וַיִּתֵּן לָנוּ אֶת הָאָרֶץ הַזֹּאת, אֶרֶץ זָבַת חֶלֶב וּדְבָשׁ.

(דברים כו ט)

וַיְבֹאֲנוּ אֶל הַמָּקוֹם הַזֶּה - זה בית המקדש, כמו שנגאמר:

"להיות עיניך פתחת אל הבית הזה לילה ויום, אל המקום אשר אמרת 'יהיה שמי שם', לשמע אל התפלה אשר יתפלל עבדך אל המקום הזה; ושמעת אל תחנות עבדך, ועמד ישראל, אשר יתפללו אל המקום הזה, ואתה תשמע, אל מקום שבתך, אל השמים, ושמעת, וסלחת".

(תפילת שלמה בחנוכת המקדש, מלכים א ח, כט - ל)

דָּבָר אַחֵר: וַיְבֹאֲנוּ אֶל הַמָּקוֹם הַזֶּה -

אתה מוצא ביעקב שראה אותו בנוי, וראה אותו תרב, וראה אותו בנוי, שנגאמר: "ויירא ויאמר: מה נורא המקום הזה" - הרי בנוי,

"אין זה" - הרי תרב,

"כי אם בית אלהים", וזה שער השמים" -

הרי בנוי ומשוכלל לעתיד לבא.

(ספרי דברים פיסקא שני על בראשית כח, יז)

דָּבָר אַחֵר: וַיְבֹאֲנוּ אֶל הַמָּקוֹם הַזֶּה - יכול זה ארץ ישראל?

כשהוא אומר: "ויתן לנו את הארץ הזאת" - הרי ארץ ישראל אמורה!

ומה תלמוד לומר "ויבאנו אל המקום הזה" ?

בשכר ביאתנו "אל המקום הזה", נתן לנו "את הארץ הזאת".

(שם פיסקא שא)

וַיִּתֵּן לָנוּ אֶת הָאָרֶץ הַזֹּאת - מלמד שחפץ בנו ה', כמו שנגאמר:

"אם חפץ בנו ה', והביא אותנו אל הארץ הזאת ונתנה לנו; ארץ אשר היא זבת חלב ודבש".

(במדבר יד, ח)

דָּבָר אַחֵר: וַיִּתֵּן לָנוּ אֶת הָאָרֶץ הַזֹּאת -

יכול היא הפסולת של שאר ארצות!

תלמוד לומר "ארץ זבת חלב ודבש" - ארץ שפירותיה שונים כחלב ומתוקים כדבש, ללמדך שארץ ישראל גבוהה ומתוקה ומשפחת מכל הארצות.

(ילקוט שמעוני ישעיהו רמז תא)

אֶרֶץ זָבַת חֶלֶב וּדְבָשׁ -

רבי אליעזר אומר: "חלב" - זה חלב הפירות, "דבש" - זה דבש תמרים.

רבי עקיבא אומר: "חלב" - זה חלב ודאי, "דבש" - זה דבש היערות.

(מכילתא דרשב"י ג, ה)

פעם אחת נכנס רבי לבני ברק, ומצא שם אשכול רובץ כעגל בן שלש שנים. פעם אחת הלך רבי יהושע לסכנין, ומצא עז רבוצה תחת התאנה, וחלב שותת ממנה, ודבש יוצא מן התאנה ומתערבין זה בזה.

(מדרש תנאים לדברים כ, ט)

דָּבָר אַחֵר: אֶרֶץ זָבַת חֶלֶב וּדְבָשׁ -

אין עם ישראל מתברך אלא בארץ הזאת, כמו שנגאמר:

"השקיפה ממעון קדשך מן השמים וברך את עמך את ישראל ואת האדמה אשר נתתה לנו, כאשר נשבעת לאבותינו - ארץ זבת חלב ודבש".

(דברים כו, יט)

"אשר נשבע לאבותיך" - הכל בזכות אבותיך.

(מכילתא דרשב"י ג, ה)